

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

M.L. - Geolog

I: Vă mulțumim că participați la proiectul nostru cultural, este o plăcere pentru noi să vă găzduim.

R: Și mie

I: Ne puteți spune numele și prenumele dumneavoastră?

R: M.L.

I: Meseriile părinților dumneavoastră sau profesiile părinților dumneavoastră erau legate de minerit?

R: Tata...nu era...tata era măcelar, mama casnică

I: Așa...ați terminat facultatea de ?

R: De...adică am terminat facultatea, așa se spunea atuncea Geografia-Biologia, secția Geologică

I: Așa...OK

R: În 63 am terminat

I: 63...era perioada repartițiilor guvernamentale, nu?

R: Da...

I: Și ați luat Cavnic?

R: Nu...eu...după comisia, cum era acolo făcută clasamentul după medii, soția a fost repartizată înainte, tot împreună am terminat, la Ilba profesoară și atuncea să cer aproape și am ales Baia Sprie

I: Așa...

R: Am făcut armata vară...după armată, 1 octombrie, m-am prezentat la lucru...na zice la Combinat n-avem locuri nici vorbă...Cavnic, Băiuț, Borșa...m-am dus înapoi la București la comisia de ...și am spus „Domnule, uite...am fost repartizat și nu...”...Nu se...trebuie să facă...meri...discuții și cu minister atuneci, nimic....vin înapoi...n-am avut încotro...no alege din ăstea trei, deci Cavnic, Băiuț, Borșa...am ales Cavnicul și am stat acolo 29 de ani

I: 29 de ani, o viață de om...A venit cineva totuși la Baia Sprie în locul dumneavoastră? Sau....a fost o neînțelegere?

R: Nu...n-a venit că....aicea era plin da nu știu cum a fost la lista pusă Baia Sprie la Repartizare când erau plin și...

I: A...da...

R: Mai ales că aceste trei n-aveau geologi...

I: Deci a fost o eroare de comunicare a....

R: Da...așa a fost

I: Sunteți căsătorit domnul M.?

R: Da

I: Aveți copii?

R: Am unu de 56 de ani, peste 2 ani pleacă în pensie

I: L-ați îndemnat să îmbrățișeze cariera de...

R: Da o lucrat 16 ani în minerit, îi inginer mecanic, a lucrat la Baia Sprie, Șuior, acolo la tunel

I: Da? Deci din familie a învățat...ce înseamnă mina. Bun. O întrebare personală. Dacă vreți să-mi răspundeți, dacă nu, nu. Sunteți o persoană religioasă domnul M.?

R: Persoană...eu sunt persoană religioasă în sens că trăiesc după regulile creștinătății...biserica foarte rar mă duc...

I: Deci nu sunteți practicant cum ar veni

R: Da trăiesc...eu...îmi place să respect cele 10 porunci și cum creștini...mie cel mai mult urăsc minciuna și hoția...n-o suport și stat la coadă, ăsta trei n-o suport...nu suport

I: Da...perfect

I: OK. Ne puteți spune un pic traiectoria dumneavoastră profesională la Cavnic?

R: La Cavnic m-am angajat în 1963, 2 noiembrie...am fost geolog stagiar imediat la mină și am fost așa...după ce am terminat stagiatura, geolog simplu și la 5 ani, în 68 am devenit șef serviciu Geologic...și asta am fost până în 72 când conducerea minei m-a pus șef Sector Coordonator, da am rămas și cu geologia

I: Adică...muncă patriotică

R: Am avut cel mai mare sector din Centrala Minelor pe vremuri...deci era 2 mine la Cavnic, Roata și Bolduț...la Bolduț era tăiat în două de la orizont în sus era un sector și de la orizontul de la...era...acolo mi-a dat era acolo 80% din producție...am avut 1350 de oameni și vreo 80 de maiștri și ...eu geologul să conduc mineritul...directorul care era și prieten și zice „Hai măi!” că tot punea meseriași acolo și n-a reușit...„Uite stai acolo câteva luni până când găsec pe cineva” și pe urmă am stat 12 ani...până când m-am îmbolnăvit cu rinichiul, am avut operație și atunci o trebuit să...adică să renunț de la funcția asta că acolo se cerea de la 1 ianuarie până în 31 decembrie activitate

I: Da...o muncă solicitantă

R: De foc continuu...tot....și...

I: Îi greu să muncești cu minerii? Ați avut atâția oameni în subordine...

R: Păi...da...foarte greu mai ales că de la un moment dat când ..anii 70-80 când era acolo ideea aia a Partidului că toți care ies din pușcărie trebuie să meargă la lucru unde trimit...la noi o trimis la...când a fost trimis câte 5...la Cavnic...s-a prezentat...uite trebe să mă angajați la M...la M. tot...35% din...efectiv erau pușcăriași...da...ăsta...sabotaje în mină...foarte greu o fost...da...pe urmă am obținut cu exploatarea Eroul Muncii Socialiste în 80, tot eram...4 ani....că pe urmă din 89 până când a venit Revoluția, după aia cum am fost...no atuncea am făcut...s-a înființat funcția de geolog șef, o ținut și ăsta un an de zile....aveai funcția de inginer șef pe urmă, pe urmă m-o numit Inginer șef cu Dezvoltarea...asta a mers până în 92 și în 92 am intrat în conflict cu directorul și m-a desfăcut contractul de muncă...adică a zis așa....„N-avem nevoie de posturi de Inginer șef cu Dezvoltarea”...no...m-am dus la Institut, unde am lucrat 8 luni pe urmă Directorul general m-a adus la Remin șef serviciu și atuncea...de atuncea ne cunoaștem

I: Bine...ne cunoșteam mai demult așa din auzite...eu pe dumneavoastră că totuși...erați cum vă știu eu pe dumneavoastră la începuturile carierei mele...ca geolog să accezi la o muncă de miner, de inginer minier era cam...cam greu dacă nu chiar imposibil pentru că, casta asta a inginerilor minieri era tare închisă așa...tare...

R: Totdeauna...le spuneam la mineri că „Măi din geolog s-a putut face miner, dar din miner geolog niciodată”

I: Exact...erați unul dintre puținii din sistem...

R: Apropo....uite acuma astăzi am...îți dau ție...că asta proaspăt am făcut...așa am ieși în pensie cu funcția asta...

I: Expert geo minier....diplomat

R: Suntem 3 în județ...experți geo minieri...atât...sau așa a fost, trăiesc și ei A. îl știu

I: Da

R: Și doamna M.

I: Da...

R: Noi trei avem calitatea asta....așa că pe mine cu mineritul nu mă vinde nimeni nici acuma...nu acuma...după ce am ieși în pensie în 97 și acolo cum am fost, am ieșit...începutul lui ianuarie 97 iară o avut probleme conducerea Reminului cu..., atuncea se spunea Centrala Plumbului și Zincului...cam așa ceva...no și...și acolo iară n-a avut directorii îi tot schimbă și eu am refuzat de vreo 5 ori...nu-mi trebuie mie directorat să mă ocup cu cartofii de la cantină și de ăsta....nu-i de mine...da pe urmă totuși într-o zi zice....„Te duci că n-avem nici o soluție”...U. cu gașca, no bine...am stat 4 luni director și atuncea au scos o ordonanță de urgență...că toți care au condiții de pensionare afară și cu asta...eu am avut condiții de 6 ani mai înainte să iau...de 52 de ani să ieși...atuncea...am fost obligat să plec în pensie...după pensie am lucrat în balastiere și carieră până la 79 de ani...așa că acum 2 ani adică în 19 (2019), octombrie am ieșit a doua oară în pensie...odată cu mineritul de est de Baia Mare și a doua oară cu mineritul de vest de Baia Mare că de la Satu Mare, Negrești, tot am avut balastiere...documente, permise, licențe și din asta

I: Da...da...da...Ok...

R: Țsta a fost...

I: Dacă ar fi...eu știu deja răspunsul dar totuși nu pot să nu vă întreb...dintre funcția de inginer minier șef sector și cea de geolog care v-a fost mai dragă? Sau...în care ați avut cele mai mari satisfacții? Că bănuiesc că aia vi-i și dragă în care ați avut realizări...

R: Tot geologia dar...

I:...tot geologia...

R: Mă laud și cu mineritul că totuși am fost decorat cu Diamant de Maramureș, cu tot felul cum era atuncea...doar...era greu....foarte greu...apropro de ăsta...colegii care am lucrat atuncea în Cavnic am o poză pe perete la mine acasă, 35 suntem pe poză și numa 2 trăim...

I:Au...

R: Mina aia...cea mai grea mină care o...mare lucru că mai trăiesc...și toate bolile de acolo am luat...încap destul...umiditate mare...schimbări de temperatură, lipsă de oxigen...toate...încă o dată ca și la 23 nu m-aș băga în astfel de...ca să-mi distrug sănătatea

R: No...și pe urmă...ca să zic că am totuși satisfacție...după, după ce-am ieșit prima dată în pensie...în aproximativ în 2003 -2004...când a fost un accident la Petroșani și din cauza neaplicării metodei exploatarei corespunzător o murit nu știu câți oameni...și s-a dat un ordin...toate exploatarea, toate cariere, balastiere, tot să facă din nou ăsta...metodă de exploatare...eu am făcut la exploatarea de aluvionare de la terasă...și am fost primul care așa ceva a făcut în țară...că după ceia am studiat...am...am început să iau niște cărți din bibliotecă, aveam de minerit care n-am citit niciodată și acuma am avut nevoie cu ...să văd acolo cu ce cu...balastiere și ce-i...și am făcut metoda...am trimis la București, trece timpul...că așa a zis că cine n-are metoda de exploatare nu poate să elibereze preliminarul de exploatare...no...am trimis din timp, nu vine răspuns la avizare...dau telefon...„Domnule ce facem? Ați spus...vreau să respect ce ați spus...dați-mi avizul”...pe urmă a chemat un profesor cineva la București din pensie ca să dea părere la...și după aia o dat...nici atuncea n-a ieșit și eram...am zis la telefon acuma m-am enervat, am fost și la București la ANMR...„Domle ce faceți?”...și pe urmă a avizat...așa nevăzut...deci prima dată am făcut geologul metoda exploatare la terase la aluviuni care nu-i așa de simplu dacă te gândești așa că...da sunt niște probleme cu trepte și cu ape freactice...deci am învățat în pensie

I: Da...da...

R: Am învățat...

I: Păi e...e o formă de-a fi tânăr...

R: Dacă te duci la Ioșip vezi acolo două lacuri, câte 600 de metri lungime...

I: Da, da, da

R: Poți să faci baie acolo...amenajat și...

I: Da..da...

R: Și carieră la Negrești, la Certeze...mai avut la Satu Mare....

I: OK

R: Am avut o balastieră în mijlocul orașului cu...cu...cu pluta și cu ăsta....no...ăsta care merge...vapor...nu vapor...ăsta cum îi zice Pațaichin ăsta cu ce are...

I: Caiac- canoe? Caiac

R: Deci...o...cum îi zice la aia care plutește pe...

I: Bărcuță...barcă

R: Barcă! Barcă...sigur no barcă ...am niște poze că în mijlocul Satu Mare stăm pe Someș, pe barcă și scoatem cu excavatorul balastru...da...geologul...și no...ăsta a fost viața

I: Bun...Geologia să înțeleg c-a fost activitatea deosebită

R: Și am avut norocul să văd un zăcământ frumos...

I: La care vă referiți?

R: La Cavnic....ăsta-i unicat în lume...vă arăt fiecare filon alte structuri, alte cristale, alte...aprope...când cu G., în 70 când s-a hotărât că să adunăm piese...în 70 a început să adunăm, prima dată de la Cavnic am dus într-o baracă de lemn acolo în fostul centrală în spate și început să adunăm și...eu am avut personal dat aici peste 200 de exemplare...acuma sunt vreo 16-17 că a dispărut, nu mai sunt expuse da...

I: Sunt în depozite nu-i...

R: Știu...da prima dată a fost 65 de bucăți care și acuma știu care erau...

I: Foarte interesant...ajungem

R: Deci am avut noroc că totuși am avut niște cristale unicate

I: Ajungem și la...

R: Și acolo să vezi în mină...e altceva decât vezi în ...am avut odată la un filon o geodă lungă așa...vreo 30 de metri...lat...atât că abia ai încăput...cam așa era spațiul...jur împrejur cristale de 20-25 de cuarț acolo...luminai cu...strălucea tot acolo....când vedeai atâtea cristale, asta e....o dată-n viață vezi așa ceva...

I: Da...

R: Trei luni a cărat lumea cuarțuri de acolo...

I: Da e...era renumit Cavnicul pentru bogăția mineralogică

R: Și structura acolo cu rodocrozitul ăla no...frumos...no...ce-i frumos...

I: Ajungem și la capitolul de flori de mină...Ne puteți povesti o zi de lucru de dimineață până seara a unui geolog la Cavnic? A unui...tânăr geolog că pe urmă ați...

R: Depinde...depinde de funcție

I: ...ați accesat niște funcții...un geolog...când erați stagiar ce făceați dumneavoastră? Care era aria dumneavoastră de...activitate

R: Când eram stagiar...deci sediul exploatării era jos la 3 kilometri de unde e astăzi primăria și stagiarii, deci juniorii ăștia era ...niște barăci sus la mină și acolo eram...într-o cușculiță, într-un birou și...da...era un tehnician acolo și eram eu, nu cunoșteam mina că eu nu prea am umblat în timpul practicii...prima dată în mină am intrat în 58 la Săsar...și atunci am început să umblu cu tehnicianul să cunosc pe acolo zeci de kilometri...ai avut de mers...no...și pe urmă după ce am învățat am început să umblu și singur, la frontul de lucru cu cercetare, cu...cartare....cartea lucrărilor și aici am pățit odată...am intrat într-o zi...am luat hărțile și la Orizontul unde se poate accesa...mers la Orizontul Reinar...deja era exploatat de 3-4 secole, era lucrările da se putea merge...și mă duc la Filonul Gheorghe...la un moment dat nu mai sunt traverse, nu mai îi șină...și jos apă limpede că vedeai la 10 metri...no...am trecut pe șină să nu cad în apă, am întors înapoi...când vin afară să văd unde am umblat...era acolo un puț plin cu apă și de apă acidulată extraordinară...dacă cădeam acolo nici nu mă găsea nimeni, nu mai știa unde sunt...că n-am spus la nimeni c-am luat după hartă...puteam să fiu dizolvat astăzi...și mai...

I: Ok...Cum era stabilită ierarhia? Care era ierarhia la o mină...pornind de la compartimentul geologic în sus?

R: Compartimentul geologic era

I: Și care erau relațiile ierarhice...mă rog...de colaborare...

R:...era...era...serviciul geologic unde era geologi cu pregătire superioară și geolog cu pregătire tehnică...și în funcție de osatura minei care era împărțită în sectoare, fiecare a avut un sector...la început două că n-a fost persoane și...așa...de acolo s-o apucat cu urmărirea...adică documentarea din punct de vedere al cercetării și pe urmă modul de valorificare deci să n-aibă diluție....să nu lase mineralizație în pereți...deci un fel de CTC

I: Da, da...

R: Și pe urmă după informațiile culese din subteran...s-a pus pe planul de orizont, pe mină și în final era cu calculul rezervelor...ăsta era...deci un geolog răspundea de valorificare în sensul ăsta să n-aibă diluție sau să n-aibă pierderi de minereu un pilier și așa mai departe și mai ales cercetare

I: Da...

R: Cu foraje, cu lucrări miniere...

I: Pe de-o parte avea grijă ce scoate din zăcământ, pe de altă parte trebuia să și pună în loc....prin lucrări de cercetare geologică

R: Adică...da...Cavnicul s-a dezvoltat în perioada când am fost eu acolo...dacă în 600 de ani s-a deschis 4 Orizonturi, noi din 60 până în 89 am deschis încă 8 ...un orizont o avut galerie 15 km....deci o dezvoltare...o avut bani de...nu ca acuma...am avut bani că n-am putut să

cheltuim...cât...cât...cât am vrut...numa să faceți...și am pus rezerve milioane de tone în evidență...

I: Care erau condițiile de muncă în subteran? Ne-ați povestit un pic anterior...

R: La început...de exemplu...când am fost stagiar, deci prima lună când...în 63...am ieșit din mină, era un vestiar așa...mai simplu, fără apă...am luat...acolo curgea valea Cavnicului...cu ligheanul...că era cald în mină totdeauna...de fapt transpirat și trebuia să speli...da n-am avut...mi-aduc aminte prima dată când m-am spălat, m-am dus cu ligheanul, am luat apă din vale cu gheață și cu...m-am spălat...așa a fost...Pe urmă s-a construit vestiare, fiecare inginer a avut separat, muncitorii separat...am avut condiții normale...anii 80

I: Dar în mină călduri? Extreme?

R: Călduri...

I: Se caracterizează Cavnicul...

R: Cea mai mare căldură care am fost 43 de grade la deschiderea unui filon, dar...nu problema nici cu temperatura, o fost cu umiditatea...acolo când la 43 de grade...nu puteam să mă uit la...la...mineralizația la front că curgea transpirația pe ochi...umiditate 90% plus căldură...no și acolo săracii lucrau dezbrăcați...și pe urmă ieșeau spre transversală, unde era 15 grade...20....din cauza curentului de ăsta și...acolo o fost, plin cu reumatismul și acuma

I: Mai ieși și afară la minus 10 grade...și gata..

R: No...și...era...trebuia să dezbrac pe etape...când am ajuns la orizont am dat jos pufoaica, după aia jos la filon ai dat jos...ăsta...

I: Salopeta

R:...șalopeta și pe urmă când ai ajuns în anumite zone și cămașa ai dat jos că era o căldură...da umiditatea...asta...asta și diferența de temperaturi...asta a distrus sănătatea...

I: Și evident condițiile vitrege au dus la apariția bolilor profesionale...de ce boli profesionale sufereau minerii?

R: Atunci cel mai mult s-a avut silicoză...dar erau organizați și cu silicoza...nu ca acuma...trebuia să mergi...cine a avut deja fibroză la început...eu...și eu am avut fibroză...cu toate că n-am stat toată ziua la front...dar mie m-a distrus mersul...făceam zilnic câte 11-15 kilometri în mină și diferența asta de temperatură...asta a distrus...dar să spun că de exemplu boli profesionale...cei care locuiau în Cavnic, niciunul n-a vrut să lucreze la front...pentru că din secolul 19 la 35 de ani erai mort...pentru că se perfora uscat și atunci a intrat psihoza în ăsta...nici un Cavnicar n-a vrut să lucreze în front...au fost la lăcătușie...unde să evite frontul că din cauza bolii...

I: Din cauza experienței cu rudele apropiate din familie...

R: Ce mai a fost mai greu...cât am stat în Cavnic am avut 69 de accidente mortale

I: Au...

R: Deci...29 de ani...

I: Care era cea mai frecventă cauză?

R: Cel mai mult căderi de roci...copturile

I: Copturile...

R: Copturile...pe urmă la transport...diferit mod de a...eu când...la mine în sector am avut 9 ocazii...inclusiv umblat la Tribunal cu tot felul de no...de exemplu am fost amendat de două ori...am avut un accident mortal că artificierul după sfârșitul schimbului totdeauna trebuia să predea la depozit explozivul rămas...unu să mai meargă să...a ascuns în niște armături niște exploziv și îi spunea la colegul care venea după el...ia-l de acolo...l-a luat, a tras pe unu...îmi aduc aminte era...a explodat acolo la gura rostogolului, era golit aici tot...bun...vine Inspectoratul la anchetă și zice...„Indisciplină...cine-i șefu?” „M.”...pac amendă...800 de lei a dat...sumă mare era atuncea...peste două zile vine...a fost control la sediu aici la Inspectorat, a venit un inspector de la București...no o auzit că în Cavnic îi accident mortal, vine acolo...și ăla mi-a dat amendă...încă o amendă...când mă duc aici la CEC să plătesc banii zice „Domle ce-o cu ăsta?”...„Ăsta-i amendă”...„Nu se poate...așa ceva încă n-a primit nimeni”...asta îi amintiri din copilărie, știi...

I: Da, da, da...

R: Mineritul...

I: Deci multe accidente...știți ceva de accidentul ăla colectiv de la Șuior?

R: Știu așa să a fost...aia știu că...

I: Ne puteți povesti ceva despre el că puțină lume...

R: Că a intrat o dată o cantitate de minereu, ăsta foarte multă apă, a prins...ce știu eu...și ce mai fost acolo că...aduc aminte că zice așa mare era presiunea materialului ăla care venea că s-a lipit o mașină de încărcat s-a...la perete...s-a făcut...deci era o presiune...nu știu...cu toate că...era moale materialul nu puteam să închipui...dar o fost ceva presiune foarte mare, o rupt acolo totul...de la carieră de sus...adică n-a fost pilierul stabil între subteran și suprafață...

I: Știți câți au...câți a prins?

R: Cred că 9 au murit dacă-mi aduc bine aminte...

I: 86, 85...ceva de genul ăsta? Nu-i esențial...

R: Cam așa...la începutul anilor 80...ăsta a fost cel mai mare accident din zonă...n-o mai fost...a murit 2-3 odată da...

I: La ce nivel erau câștigurile salariale? V-a permis să trăiți o viață decentă?

R: Acuma...citind...

I: Material vorbind...

R: Eu citind atâta istorie a mineritului din zonă și am ajuns și la concluzia că minerii prima dată de-a lungul istoriei a fost plătit mai normal față de...în perioada asta din 50 până la 90...deci era aproape de ..de...munca lor, că înainte minerii era tranca-fleanca...nu era plătit...de exemplu Baia Mare când Matei Corvin a făcut, a înconjurat orașul cu zidărie care mai vezi acolo lângă Muzeul ...no o parte din ea...era și cum se intra de la partea...era acolo...era...porți unde intra și la Săsar acolo, de aia zice Podul Viilor de acolo intra...atuncea de exemplu minerii n-o avut voie să trăiască în interiorul zidului...și pe urmă nu mai vorbesc că la activitatea unde era aur era interzis să angajeze evrei...ăsta a fost în secolul 19...în colo...

I: Da....nu știam...

R: Deci minerit...aș da multe date din ăsta și prima dată când minerii era favorizați într-un fel față de alții adică în minerit câștigai mai bine...câștigai...a fost și...și cu reduceri de pensionare...prima dată...restul anilor...

I: Nici ce pensie...n-apucau nimic...OK. Ce tehnici vechi de minerit știți la Cavnic pe care nu le-ați mai prins dumneavoastră? Care ați auzit...

R: Acuma...

I: Povesteau bătrânii

R: tehnicile...ei povesteau bătrânii după filon, mergea după filon fără sistematizare, orizonturi, panouri nici nu-i vorba să împartă în panouri...ei o făcut tot felul de găuri după cum a găsit bun...ceva mineralizație mai bună...am găsit la orizontul Reinar la transversală când s-a lucrat cu dalta și ciocanul găuri triunghiulare...și acuma există acolo..

I: Care era rațiunea oare?

R: Nu știu...da ce-a făcut că le-a....mult mai greu de făcut decât rotund...circular...tot mai...nu știu...de greu...destul de interesant...pe urmă tehnologia de lucru nu era...facea pe casturi...punea niște...atuncea se căra pe spate în coș afară nu cu...deci o bucată de steril n-a vrut să care numa crema și...am găsit la un ...odată vreo 10 tone de blendă pus când am redeschis o zonă veche...am început să mai recuperăm ce-i acolo...că nu se valorifica zincul...

I: Și nu l-au mai scos

R: Da...au lăsat acolo...

I: Ales....bucată cu...

R: În luna aia am făcut dublu planul ...am scos...am lucrat mult în...acuma Cavnicul...la Bolduț are peste 300 de kilometri de lucrări...din ăsta 80% am văzut...nu sunt ultimul care...numa unde era surpări și tot lucrări vechi aia n-am putut, nu se putea intra nicicum...restul...noi făceam anual...deci așa zis lucrări de deschidere și pregătire 20 de kilometri...și goluri umplute ...are vreo 6 milioane de metri cubi goluri în mină astăzi

I: Ai de mine...

R: Atâta...

I: Deci să nu ne mirăm dacă se duce muntele...

R: Interesant că nu atât că îi roca, îi foarte silicifiată și aia ține de sus până jos, nu sunt surprări...nu sunt în orizonturi nu...ca în altă parte și ține și acuma s-a umplut cu apă...câtva la sută și ține acolo...

I: Existau diferențe între mineritul de dinainte de Revoluție și cel de după ?

R: Sigur...

I: În ce sens?

R: În sensul ritmului de exploatare

I: Da...adică?

R: Ca idee era dinainte de Revoluție, asta era politica partidului să...ce avem noi în țară să valorificăm, nu contează cât costă...după Revoluție exact invers...și de aia s-a închis minele că asta era....că nu se mai subvenționează...dar Cavnicul, cât am stat eu acolo, cam 30% din an era rentabil...singurul...singura exploatare care era rentabilă...păi în subteran nicăieri în lume nu este rentabil...numai dacă ai diamant sau aur nativ atuncea da dar restu...și de aia nu poți redeschide minele astea că...particular nimeni nu acceptă pierderile...eventual statul...

I: Cunoașteți legende, superstiții...povești reale sau imaginare din lumea mineritului? Mi-ar plăcea dacă vă aduceți aminte ceva despre...

R: Nu prea...

I: Despre lumea asta a imaginarului în minerit...

R: Nu prea...

I: Duhul Băilor...

R: Cum?

I: Duhul Băilor?

R: Asta o fost o zicală din asta dar...numai Cavnicul era și o situație specială că mulți erau transportați...nu prea discuta între ei, iar cavnicarii nu se apropiau de locuri de muncă direct productive și...nu...dar foarte mult au respectat ziua adică...cum îi zice zice la Sfântu Varvava protecție

I: Sfânta Varvara protectoarea minerilor

R: Da...păi a fost foarte corect sărbătorit totdeauna....de secole

I: Minerii erau credincioși? Aveau credință?

R: Da...da...

I: Existau bănuiesc troițe în subteran

R: da...

I: sau capele mici

R: nu...troițe...da capele...da la suprafață

I: Da...

R: Dar...problema căvnicarii era de religie catolică mai mult și ortodoxă și restul navetiștii...navetiștii...ei veneau și pleca...nu-i interesa...nu...

I: Deci multă din forța de muncă era navetiști

R: Și Cavnicul...vezi...acuma însuși mineritul acuma s-a oprit a șaptea oară în timpul istoriei...și când era în secolele trecute când s-a oprit...s-a golit populația...n-o avut ce rost să stea acolo că n-a avut venituri, n-au din ce trăi și atuncea tot timpul lumea se schimba...prima dată a adus din secol 14...a adus din Germania, din Slovacia, din Prusia...tot...mineri....cum a venit turcii sau nu știu războaie cu polonezii s-a închis minele, ăștia a plecat...când a venit timpul peste 10 ani să zicem un nou rege hai să pornim mineritul...no...vă mutați...și amestecătură tot ce-i acuma...se vede și după numele ce-o mai rămas...tot felul de nume germane, slovace...

I: Ați avut vreodată sentimentul apartenenței la o categorie specială aceea a minerilor? V-ați identificat cu o categorie specială? Sau a fost efectiv...

R: Nu înțeleg...care aș fi asimilat sau cum?

I: Nu...nu...deci că ați simțit că faceți parte dintr-o comunitate unită? O comunitate...aceea a minerilor...o...categorie specială să spunem...

R: A da...asta de exemplu a fost în sporturi cu mineri....eu am fost președinte la echipa de fotbal mai bine de 6 ani, dar acolo la sport s-au unit și localnicii și băștinașii...mai rămas și din navetiștii, mai veneau duminică la meci să vadă, deci acolo a fost o închegare la sport...

I: În rest nu tare...

R: Chiar ăsta era o problemă la Revoluție...eu am un speech acolo când am început să mă judecați și pe mine și pe toți în 90 ianuarie...ce a vrut...le-am spus....„măi voi cum vreți voi...o să terminați, o să închideți mina”...toți cu 8 zile lucrătoare în loc de 6 zile lucrătoare cu șase ore și așa mai departe...am rămas am o gazetă care...dar și atuncea, când a venit ăsta activități așa zis revendicări, syndicate...era...navetiștii, localnicii n-au luptat pentru ei...eu le-am spus an de an am în gazetă e scris....„măi voi n-ați luptat pentru voi pentru căvnicarii....ăia din, navetiștii au acasă tot ce vrei și voi pierdeți” și așa a fost....și acuma...până acuma....perioada aia la Cavnic duceam 1500 de oameni pe zi cu navetiștii, acuma cavnicarii vin aici...a dispărut 1500 de oameni din Cavnic...după...care a fost legat de minerit...

I: Deci închiderile de mine au afectat puternic

R: Deci psihoza că se îmbolnăvește și moare mai devreme...acolo era frică cavnicarii da dincolo când era vorba de viața lor să meargă mina înainte că altfel n-avem ce...din ce trăi...nu s-a implicat...și acuma...și acuma și astăzi când aleg un primar...toți proștii îi adună....toți proștii îi adună ăștia...o meritat soarta...o meritat soarta

I: Da...foarte acid...

R: Trebe să mențină și ei cumva...

I: V-a afectat personal închiderile de mine?

R: Cum să nu...

I: Ne-ați povestit un pic că...

R: Atâta...investiție...cât am muncit...vai...adică era lucru....și cu rezultate...pe când acuma...ce să mai vorbesc...acum 10 ani la termocentrala de la Hunedoara ducea cărbune din Ungaria și Valea Jiului îi acolo la doi pași...asta îi minieritul...

I: Da...Ajungem la un capitol drag nouă...florile de mină...Ne spuneți că ați văzut florile în mediul lor natural...deci nederanjate...cred că este o senzație..

R: Acuma....adică dintre toate minele a avut cele mai variate cristale...și bine dezvoltate și unicate...și multe feluri nu știu...acuma sunt teorie cu 4-5 minerale descoperite...și rodocrozitul s-a descoperit la Cavnic...asta mai...nu știu...dar era...și niște minerale unicate...mai ales cuarțul, bournonita, baritine de mărime negre, galbene, toate culorile, albastre...deci varietate foarte mare

I: Baritinele alea de talie mare negre și galbene unde...unde le-ați...ne puteți localiza cât de cât?

R: Da....la filonul Parascheva la 300...nu la Ferdinand

I: Ferdinand 300

R: Acolo...am multe și care sunt aici muzeul știu cam...că de la Cavnic când am adunat câte un stoc eu duceam totdeauna la G. și...

I: Da...noi ca instituție avem probleme...deci știm că-i de la Cavnic evident dar...

R: Acolo aveți o fluorină...așa violaceu

I: Da

R: No aia ați spus că îi de la Cavnic...nu cred...aia nu cred că-i acolo....

I: Da?

R: Eu cel puțin n-am văzut așa ceva...

I: OK

R: Este un realgar foarte frumos, și la calendar a fost...ăla roșu...care scrie de la Cavnic...nu cred că de la Cavnic de exemplu...că forma de realgar care am văzut acolo nu seamănă...cred că era de la Baia Sprie...realgarul ăla

I: Se individualiza prin ceva baritina de Cavnic? Aia albă? Sau aia albastră față de alte...

R: Adică da....culorile

I: Adică ne puteți spune mici secrete de...

R: Adică...că am fost și la expoziții multe cu flori de mină și la Munchen am fost...da îi specific, adică niciodată nu găsești la aceeași exemplar la fel....

I: Evident

R: Și atunci are niște specifice...fiecare zăcământ, forma cristalografică...mărimea, culoarea

I: Ne spuneți într-o discuție anterioară de unde vine denumirea de structură Gavra. Ne puteți repovesti? Acele calcite bineînțeles...

R: Da...da...adică mulaj de scalenoedre...asta-i Filonul era, când am ajuns eu era descoperit atunci se lucra la deschidere...și ...denumirea florii îi după miner...care săpând acolo a mers pe o fractură și...na...i-a dat numele ăsta, nu se știa și Gavra...și numai Gavra are forma aia că altfel n-are nici un filon, nici un zăcământ din lume, unicat

I: Deci filonul Gavra după numele minerului...

R: Da...da...

I: Care l-a deschis inițial

I: Cele mai frumoase cuarțuri de unde au ieșit? De la ?

R: De la Iosif

I: De la Iosif...

R: Partea...zona superioară...

I: Alea...

R: Alea lunguiete

I: ...mai lunguiete...

R: Da...

I: Și alea cu calcit pe ele, pe o parte ninse pe o parte...

R: Sunt aici...e...un cuarț așa cu două groase...

I: Da, da, da...

R: No ăla de la mine e...ăla e de la filonul Sfinți de exemplu

I: Sfinți....da ăla îl știm....îi emblematic pentru muzeul nostru și astea ninse pe-o parte cu calcit?

R: Care?

I: Cuarțurile mari ninse pe-o parte cu calcit, numa pe-o față

R: Nu-mi aduc aminte

I: Sunt exemplare mari...Nu...nu-i nici o problemă nu-i...

R: În general care sunt aici știu din care filon

I: Da...tetraedritul unde a apărut?

R: Mai ales la Filonul Gutin, foarte mult și la Voievod...foarte rar...n-a fost abundent...foarte rar a fost

I: Nu...nu....Știți de wolframit la Cavnic?

R: S-a găsit la analizele chimice da eu n-am văzut

I: OK. Ne apropiem de sfârșitul interviului domnul M...o întrebare retorică...Ce a însemnat pentru dumneavoastră să lucrați în minerit?

R: Ceva deosebit...eu am venit din Cluj...conștiință...am plecat în minerit...mai ales în primii ani când atuncea era greu să intri în Cluj...trebe...cu vorba de buletinul

I: Da...

R: Și na...tot am sperat că odată tot ajung acasă...nici vorbă...într-o zi a venit...într-o seară stăteam la Cavnic, eu am stat 10 ani în Cavnic și după aia m-am mutat în Baia Mare...vine Miliția acasă...„Dă-mi buletinul!”...„Ce vreți?”...„Dă-mi măi...”...pac s-a dus și a făcut mutația în Cavnic...atunci era nenorocire...gata în Cluj nu mai pot veni...deci...dar...mi-a plăcut...la început no era...adică...cum să zic, ce am învățat la facultate...când am ajuns la mină 5% am avut nevoie...restul...n-am avut nevoie ce am învățat acolo 5 ani...acolo am intrat și efectiv...că mineritul e o activitate în general specială...care lumea care n-o lucrat...nu-și...nu poate să înțeleagă...și...e deosebit... ceva, ceva... adică nu te plictisești...că lucrezi contabil într-o undeva o viață și tot stai la masă da...și asta mi-a plăcut că am avut munca de birou și teren...ăsta mi-a plăcut amândouă...și no mi-a plăcut să fac și am fost și apreciat nu pot să spun

I: Satisfacția muncii ați avut-o nu? A muncii bune, reale, bine făcute

R: Eu niciodată n-am cerut salariu...totdeauna am primit maximum...acuma când am ieșit în pensie am mai lucrat încă o firmă și am spus...„Băi, băi...ăștia-s banii de buzunar ce fac eu mă...măi...mai mă 5%, 500”...„Nu se poate”...„V-am salutat”...Eu am 78 de ani, eu în timpul serviciului eu n-am cerut niciodată salariu...

I: O întrebare...credeți că se va mai redeschide mineritul în zonă?

R: Veci...

I: Așa...

R: Da e simplu...nu...concret...mai ales că mineritul la noi nu s-a închis...s-a abandonat, că la...la când închizi o mină și mai ales dacă ai niște rezerve cât de cât închizi așa fel ca oricând poți să relucri...dar astea-s...nu se poate redeschide...la Cavnic dacă zicem...mâine se hotărăște cineva că...adică deschide mineritul...trebe să lucrezi cel puțin 20 de ani să scoți prima tonă...toate puțurile s-a aruncat...s-a astupat de sus cu moloz...cu...și la Cavnic gunoaietele le-a băgat în puț...

I: Vai de mine...

R: Da...suiorii de aeraj cu 500 de metri înălțime...era....i-a pușcat sus tot cu....adică ventilatoare tot și i-a băgat în puț...e închis...deci aerul nu poți ...ca să deschizi ăsta să...să scoți tonă cu tonă...trebe îți spun...20 de ani cel puțin...da în rezerve nu sunt de calitate ca să merite să faci....un particular....la noi la zăcămintele de la Turț până la Leșul Ursului...particular trebe să piardă banii dacă...și...cine...statul, dacă am avea de exemplu cum îi acuma litiu...că asta trebe la digitizare...uite că s-a oprit...și la Japonezi fabricile de automobile că n-au microprocesoare, n-au...și asta îi litiu...cine are litiu astăzi...să coste oricât să coste, merită să cheltuiești la mină, la etapa de minerit să pierzi că dincolo recuperezi...da plumbu, zincul...n-are nevoie nimeni....aurul s-a terminat, practic a ieșit...

I: Vă mulțumim încă o dată domnul M.

R: Cu mare plăcere